

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi M. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
III AUa 1330/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 13 czerwca 2024 r.,

oddala skargę.

Oktawian Nawrot Tomasz Przesławski Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

M. P. (dalej: „skarżący”) działając przez pełnomocnika, pismem datowanym
na 26 października 2023 r. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przez
Sądem Apelacyjnym w Warszawie, sygn. III AUa 1330/22, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się
przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, III Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych, sygnatura akt III AUa 1330/22
doszło do przewlekłości postępowania,

2. zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie prowadzącemu obecnie postępowanie niezwłoczne wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego i wydanie wyroku w sprawie,
3. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kwoty w wysokości 1000,00 zł na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”),
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kosztów zastępstwa procesowego w sprawie.

W uzasadnieniu wskazano, że po ponad roku od zakończenia postępowania w I instancji, sprawa nie została prawomocnie zakończona, nie został wyznaczony żaden termin rozprawy czy posiedzenia niejawnego w Sądzie Apelacyjnym. Podkreślono, że skarżący nie wie, ile czasu będzie jeszcze czekał na zakończenie się kilkuletniego postępowania. Skarżący podniósł, że w jego ocenie konieczne jest zbadanie całości przebiegu postępowania, nie zaś wyłącznie postępowania w II instancji. Wskazano także, że państwo jest zobowiązane do takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, aby każda sprawa była rozpoznana bez zbędnej zwłoki. Nie ma żadnej perspektywy na jej rozpoznanie, termin rozpoznania apelacji jest nieznany. Co najistotniejsze – jak zaznacza skarżący – niniejsza sprawa dotyczy świadczenia emerytalnego skarżącego i ma dla niego szczególne znaczenie, co powoduje, że sądy krajowe powinny wykazywać się szczególną starannością oraz szybkością w rozstrzygnięciu sprawy. Sprawa w ocenie skarżącego nie ma charakteru skomplikowanego i istnieje orzecznictwo dotyczące takich spraw.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w piśmie datowanym na 18 stycznia 2024 r. zgłosił swój udział sprawie, wnosząc o odrzucenie skargi, ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu wskazano, że niezwłocznie wylosowano sędziego referenta, zarządzono doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej oraz przekazano sprawę

do rozpoznania według kolejności wpływu. Zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie czynności w sprawie podejmowane były niezwłocznie oraz w normalnym toku czynności. Oceniając długość trwania postępowania nie można brać – zdaniem uczestnika – pod uwagę postępowania międzyinstancyjnego. Prezes Sądu Apelacyjnego zwrócił uwagę także na problemy wywołane pandemią koronawirusa, które mają wpływ na powstałe zaległości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga M. P. wniesiona w trybie u.s.p.p. nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, powinna być dokonywana przez pryzmat wszystkich kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19). W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Wyraźnie jednak należy podkreślić, że do przewlekłości postępowania nie dochodzi w sposób automatyczny, po upływie dwunastomiesięcznego okresu. Upływ czasu jest ważną, lecz nie jedyną przesłanką oceny, czy w konkretnym przypadku postępowanie prowadzone jest dłużej niż to konieczne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie

(zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, określił, że sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekale i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. W związku z tym, aby rozstrzygnąć, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy III AUa 1330/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.

Akta sprawy wraz z apelacją pozwanego Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 6 maja 2022 r. (data prezentaty, k. 176).

Zarządzeniem z 6 maja 2022 r. wpisano sprawę do repertorium AUa 1330/22 i skierowano do losowania sędziego referenta (k. 177).

9 maja 2022 r. System Losowego Przydziału Spraw przydzielił sprawę D. M. (k. 179).

Zarządzeniem z 14 maja 2022 r. zarządzono zwrócenie się do sekcji ds. odwołań od decyzji zmniejszających wysokość emerytur i rent byłym funkcjonariuszom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa XIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Okręgowego w Warszawie o nadesłanie ZPO/EPO/wydruku z portalu informacyjnego od doręczenia P. H. odpisu wyroku z 22 marca 2022 r. wydanego w sprawie o sygn. XIII 1U 18500/18 wraz z uzasadnieniem (k. 181).

Sąd Okręgowy w Warszawie przekazał elektroniczne potwierdzenie odbioru stosownie do zarządzenia w dniu 30 maja 2022 r. (data prezentaty) (k. 183).

Zarządzeniem z 31 maja 2022 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji organu rentowego pełnomocnikowi ubezpieczonego (k. 185-186).

Pełnomocnik ubezpieczonego złożył odpowiedź na apelację pismem 14 czerwca 2022 r. (data nadania, k. 189-192).

Pismem z 12 maja 2023 r. Ministerstwo Sprawiedliwości zwróciło się o pilne nadesłanie akt sprawy, gdyż były one niezbędne w związku z koniecznością przygotowania stanowiska Rządu RP w postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasburgu (k. 197).

12 maja 2023 r. przekazano wnioskowane akta sprawy (k. 200).

6 czerwca 2023 r. akta sprawy zwrócono do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (data prezentaty, k. 201).

6 listopada 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok w analizowanej sprawie (k. 203-204).

W ocenie Sądu Najwyższego, całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że było ono prowadzone przewlekłe, choć wprawdzie przekroczono okres 12 miesięcy na rozpoznanie sprawy. W realiach ocenianej sprawy należy mieć na względzie to, że została ona rozpoznana w terminie 18 miesięcy od wpływu akt sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, co nie można uznać za okres znacząco wydłużony. Wskazać należy także, że w niniejszej sprawie akta zostały przekazane celem przygotowania stanowiska do postępowania przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

Na marginesie należy dodać, że Sąd Apelacyjny w Warszawie miał obowiązek rozpoznawać sprawę zgodnie z kolejnością jej wpływu. Rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek jest wprawdzie wyjątkowo dopuszczalne (§ 79 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 2514), ale profesjonalny pełnomocnik nie wykazał, że podejmował jakiekolwiek starania służące rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu, w szczególności nie wystąpił

ze stosownym wnioskiem. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2017 r., III SPP 44/17; 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19; 24 stycznia 2024 r., I NSP 271/23).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., oddalił skargę.

Oktawian Nawrot Tomasz Przesławski Grzegorz Żmij

[SOP]

[ms]